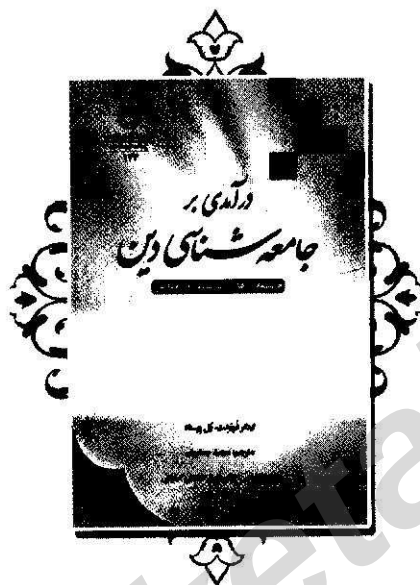

Furseth, Inger 1954 - Repstad, Pal 1947.

فُورسِث، اینگر، وِپستاد، پال درآمدی بر جامعه‌شناسی دین، چشم‌اندازهای کلاسیک و معاصر / اینگر فُورسِث. ترجمه مجید جعفریان. قم: انتشارات دانشگاه ادیان و مذاهب، ۱۳۹۴. ۶۹۶ ص. - (انتشارات دانشگاه ادیان و مذاهب؛ ۱۳۳).

ISBN: 978-600-6730-25-7

فهرست‌نویسی بر اساس اطلاعات فیبا.
عنوان اصلی: An introduction to the sociology of religion: classical and contemporary perspectives.

واژه‌نامه.

کتابنامه.

۱. دین و جامعه‌شناسی. الف. جعفریان، مجید، ۱۳۵۷ - مترجم. ب. انتشارات دانشگاه ادیان و مذاهب. ج. عنوان.

۳۰۶/۶

BL۶۰۰/۴ د۴

۱۳۹۴

۳۷۴۲۶۹۸

کتابخانه ملی ایران

چشم‌اندازهای کلاسیک و معاصر

اینکرفورنشت، نیل ریستاد

مترجم: مجید جعفریان

ویولستر علمی: دکتر حسن محدثی کیلوانی

اشارات

دانشگاه ادیان و مذاهب

پژوهشگاه ادیان و مذاهب

انشارات دانشگاه ادیان و مذاهب

پژوهشگاه ادیان و مذاهب

۱۴۳

درآمدی بر جامعه‌شناسی دین، چشم‌اندازهای کلاسیک و معاصر

• نویسنده: اینگر فورتسیت، پل ریستاد

• مترجم: مجید جعفریان

• ویراستار علمی: دکتر حسن محدثی گیلوئی

• ناشر: انتشارات دانشگاه ادیان و مذاهب

• نوبت چاپ: اول، بهار ۱۳۹۴

• چاپ: زلال کوثر

• شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

• قیمت: ۳۰۰۰۰ تومان

• شابک: ۷-۲۵-۶۷۳۰-۶۰۰-۹۷۸

حق چاپ و نشر محفوظ است.

• مراکز بخش:

قم: پردیسان، روبه‌روی مسجد امام صادق (ع)، دانشگاه ادیان و مذاهب.

تلفن: ۱۳-۲۶۱۰۲۸۰ (۰۲۵۱)، نمابر: ۲۸۰۳۱۷۱ (۰۲۵۱)

تهران: خ انقلاب، بین خ ابوریحان و فلسطین، بن بست مهارت، پلاک ۱
طبقه زیرین، یکتا (بخش کتب اسلامی و انسانی) تلفن: ۶۶۹۷۳۲۰۳ (۰۲۱)

www.adyun-esshop.ir press@urd.ac.ir www.urd.ac.ir

فهرست مطالب

سخن مترجم	۱۳
سخن ویراستار	۱۶
سخن ناشر	۲۲
پیش‌گفتار نویسندگان	۲۴

فصل اول: چشم‌اندازهای جامعه‌شناختی به دین

۱.۱. جامعه‌شناسی چیست؟	۲۸
۱.۲. جامعه‌شناسی دین و جامعه‌شناسی عمومی	۴۱
۱.۳. جامعه‌شناسی به‌مثابه علم	۴۳
۱.۴. جامعه‌شناسی دین در مقایسه با دیگر رشته‌هایی که دین را مطالعه می‌کنند	۵۱
۱.۵. توضیحی درباره جامعه‌شناسی کلاسیک	۶۰

فصل دوم: دین به‌مثابه یک پدیده - تعاریف و ابعاد

۲.۱. تعریف کردن دین - نه فقط موضوعی دانشگاهی	۶۶
--	----

- ۲.۲. تعاریف مؤلفه‌ای: محتوای مشترک همه‌ی ادیان ۷۱
- ۲.۳. تعاریف کارکردی: اثر دین بر افراد و یا جوامع ۸۲
- ۲.۴. تعاریف گسترده یا محدود دین؟ ۸۶
- ۲.۵. آیا به تعاریف دین نیاز داریم؟ ۹۰
- ۲.۶. ابعاد دین ۹۳

فصل سوم: جامعه‌شناسان کلاسیک و نظریه‌های آنها درباره دین

- ۳.۱. کارل مارکس: دین به مثابه فرافکنی و توهم ۱۰۷
- ۳.۲. امیل دورکیم: دین به مثابه انسجام ۱۱۳
- ۳.۳. ماکس وبر: کنش اجتماعی، عقلانیت، و دین به مثابه مشروعیت ۱۲۱
- ۳.۴. جورج زیمل: فردیت، مردم‌آمیزی، و دین ۱۲۹
- ۳.۵. زیگموند فروید: دین به عنوان وابستگی به والدین و کنترل غریزی ۱۳۷
- ۳.۶. جورج هربرت مید: مبنای اجتماعی شکل‌گیری هویت ۱۴۳
- ۳.۷. تالکوت پارسونز: فرد و کارکردهای اجتماعی دین ۱۴۹
- ۳.۸. بین ساختارها و کنشگران ۱۵۶

فصل چهارم: دین در جامعه‌شناسی معاصر و تحلیل فرهنگی

- ۴.۱. یورگن هابرماس: جایگاه دین در مباحثه‌ی عقلانی ۱۶۳
- ۴.۲. نیکلاس لومان: دین به مثابه کارکرد ۱۷۳
- ۴.۳. اروین گافمن: زندگی روزمره به مثابه نمایش و مناسک ۱۸۰
- ۴.۴. پیتر ال. برگر و توماس لاکمن: دین به مثابه ساخت اجتماعی ۱۸۷
- ۴.۵. پی‌یر بوردیو: دین و عمل اجتماعی ۱۹۷
- ۴.۶. میشل فوکو: معنویت، جسمانیت، و سیاست ۲۰۴

۴,۷	آنتونی گیدنز: دین در مدرنیته‌ی اخیر
۴,۸	زیگموند باومن: پسامدرنیته‌ی سیال
۴,۹	برخی مضامین و مسائل مشترک

فصل پنجم: روایت‌های کلان: مدرنیته، پسامدرنیته، جهانی‌شدن، و سکولاریزاسیون

۵,۱	وجه مشخصه‌ی مدرنیته
۵,۲	از مدرنیته تا پسامدرنیته؟
۵,۳	جهانی‌شدن
۵,۴	سکولاریزاسیون - مفهومی چند بعدی
۵,۵	نظریه‌های افراطی و میانه‌روانه از سکولاریزاسیون
۵,۶	سکولاریزاسیون جامعه و نیروهای بنیادین آن
۵,۷	مباحثه درباره نظریه‌های میانه‌روانه‌ی سکولاریزاسیون
۵,۸	تنوع دینی، رقابت و سکولاریزاسیون
۵,۹	سکولاریزاسیون و محدودیت‌های آن
۵,۱۰	سکولاریزاسیون در سطح سازمانی: دین به‌عنوان منبع سکولاریزاسیون ..
۵,۱۱	سکولاریزاسیون در سطح فردی
۵,۱۲	چند روایت کلان

فصل ششم: دین در حوزه‌ی عمومی

۶,۱	نقش رو به افول دین در حوزه‌ی عمومی
۶,۲	نقش مداوم دین در حوزه‌ی عمومی
۶,۳	دین رسمی دولت
۶,۴	دین مدنی
۶,۵	ملی‌گرایی دینی

- ۶,۶. دین عمومی ۳۲۹
 ۶,۷. دین و قدرت سیاسی ۳۳۳
 ۶,۸. پیشنهادهایی برای پژوهش ۳۳۵

فصل هفتم: دینداری فردی

- ۷,۱. نظریه محرومیت: بدبختی‌ها نیاز به دین را ایجاد کرده است ۳۴۲
 ۷,۲. نظریه‌ی جمعه‌پذیری: آموزش بلند مدت به افراد می‌آموزد که دیندار باشند ۳۴۹
 ۷,۳. نظریه‌ی انتخاب عقلانی: سودهای محاسبه‌شده‌ی منتهی به دین ۳۵۸
 ۷,۴. دین به مثابه جستجو برای معنا و تعلّق ۳۶۶
 ۷,۵. چقدر جای گیر شده؟ چقدر فردی شده؟ ۳۷۲
 ۷,۶. پایه‌ی اجتماعی دینداری فردی ۳۷۸
 ۷,۷. دینداری عامیانه: گفتمانی مداوم با سنت‌های دینی تثبیت‌شده ۳۸۲
 ۷,۸. مناسک و موسیقی به‌عنوان دینداری ۳۸۷
 ۷,۹. چه وقت دین مهم می‌شود: درباره افراد به لحاظ دینی پابیند؟ ۳۹۲
 ۷,۱۰. سکولاریزاسیون در سطح فردی ۴۰۰

فصل هشتم: سازمان‌ها و جنبش‌های دینی

- ۸,۱. علاقه به سنخ‌شناسی‌ها ۴۰۴
 ۸,۲. کلیسا، فرقه و عرفان ۴۰۵
 ۸,۱. سنخ‌شناسی رابرتسون از سازمان‌های دینی ۴۱۲
 ۸,۲. سنخ‌شناسی والپس از سازمان‌های دینی ۴۱۳
 ۸,۳. برخی از مشخصات و یادداشت‌های منتقدانه ۴۱۸
 ۸,۴. پویایی‌های سازمان‌های دینی ۴۲۵
 ۸,۵. سازمان‌های دینی به مثابه موجودیت‌های فعال: نظریه‌ی بسیج منابع ۴۳۱

۸,۶	سازمان‌هایی که با اجبار، فایده‌گرایی و پابندی هنجاری مشخص شده‌اند	۴۳۴
۸,۷	آشکال سلطه در سازمان‌های دینی	۴۳۸
۸,۸	مطالعات جامعه‌شناختی از جنبش‌ها و اقلیت‌های دینی	۴۴۶

فصل نهم: دین، وحدت اجتماعی و تضاد اجتماعی

۹,۱	دین و وحدت اجتماعی	۴۵۷
۹,۲	دین و تضاد اجتماعی	۴۶۳
۹,۳	بنیادگرایی	۴۷۱
۹,۴	خشونت دینی	۴۸۲
۹,۵	منابع اجتماعی یا دینی تضاد؟	۴۹۰
۹,۶	دین به‌عنوان منبع صلح؟	۴۹۳

فصل دهم: نژاد، قومیت و دین

۱۰,۱	مفاهیم نژاد و قومیت	۴۹۹
۱۰,۲	نظریه‌های کلاسیک نژاد و قومیت	۵۰۳
۱۰,۳	نظریه‌های معاصر نژاد و قومیت	۵۰۹
۱۰,۴	مهاجرت و دین	۵۱۵
۱۰,۵	همانند‌گردی، کثرت‌گرایی و چند فرهنگی	۵۲۵
۱۰,۶	مباحثه‌ی خط مشی	۵۳۰

فصل یازدهم: دین و جنسیت

۱۱,۱	نقش دین در تفسیر جنسیت و نقش‌های جنسیتی	۵۴۰
------	---	-----

- ۱۱،۲. تجربه‌های دینی زنان و مردان ۵۵۳
- ۱۱،۳. نقش زنان در سازمان‌های دینی ۵۵۹
- ۱۱،۴. مشارکت زنان در گروه‌های دینی - تبیین‌های متفاوت ۵۷۳
- ۱۱،۵. فمینیسم و دین ۵۷۸
- ۱۱،۶. دین، تمایلات جنسی، و جهت‌گیری خانواده ۵۸۴

فصل دوازدهم: جامعه‌شناسی، الهیات و ایمان دینی

- ۱۲،۱. چشم‌اندازهای متضاد ۵۹۶
- ۱۲،۲. الحاد روش‌شناختی: جامعه‌شناسی و سکوش درباره پرسش از حقیقت دینی ۵۹۶
- ۱۲،۳. جامعه‌شناسان کلاسیک و خوش‌بینی علمی آنها ۶۰۵
- ۱۲،۴. دین در سازش‌پذیری‌اش با جامعه‌شناسی تغییر می‌کند ۶۱۱
- ۱۲،۵. نقد معاصر از الحاد روش‌شناختی ۶۱۲
- ۱۲،۶. تحقیق از درون یا بیرون؟ ۶۱۸
- ۱۲،۷. جامعه‌شناسی دین به مثابه علمی کاربردی ۶۲۶
- کتابنامه ۶۳۰
- واژه‌نامه ۶۶۳

سخن مترجم

دامنه‌ی جامعه‌شناسی دین، در چند دهه‌ی گذشته بسیار گسترش یافته و پژوهش‌های زیادی در این حوزه و مسائل مرتبط با آن انجام شده است. با وجود این، معمولاً نمی‌توان همه مسائل و موضوعاتی که در این حوزه علمی مطرح‌اند را، در یک کتاب یافت. همین امر بسیاری از پژوهشگران دین را بر آن داشته است که در عرصه مطالعات جامعه‌شناختی دین به کتاب‌ها و منابعی مراجعه کنند که با نگاهی جامع‌نگرتر نگاشته شده، به‌نحوی مبسوط‌تر به بیان اندیشه‌ها پرداخته و تحولات جدیدی که در این رشته کمتر از آن سخن به میان آمده است را به خوبی طرح کنند.

کتاب درآمدی بر جامعه‌شناسی دین: چشم‌اندازهای کلاسیک و معاصر (۲۰۰۶)، تا حد زیادی این نگاه جامع‌نگر را به خواننده القا می‌کند. این کتاب که در دوازده فصل و با هدف آشناکردن پژوهشگران و دانشجویان حوزه‌های علوم اجتماعی به‌ویژه جامعه‌شناسی، انسان‌شناسی، مطالعات فرهنگی، علوم سیاسی و حوزه‌های گوناگون مطالعات دینی نگاشته شده است، به طرح مباحث و نظریه‌های مهمی درباره موضوعاتی

می‌پردازد که امروزه در حوزه‌ی جامعه‌شناسی دین مطرح است. چشم‌اندازهای جامعه‌شناختی به دین، تعریف دین و ابعاد آن، جایگاه دین در روایت‌های کلانی نظیر مدرنیته، پسامدرنیته، جهانی‌شدن، و سکولاریزاسیون، دینداری فردی، سازمان‌ها و جنبش‌های دینی و نقش دین در حوزه‌ی عمومی و ارتباط آن با نژاد، قومیت، جنسیت و جامعه‌شناسی از مهم‌ترین مباحث مطرح در این کتاب است.

نویسندگان علاوه بر استفاده از پژوهش‌های فراوان و ارائه نمونه‌های مستند، بر نگاه تحلیل‌گرانه از آنچه در فضای کنونی جامعه‌شناسی دین در جهان می‌گذرد، اصرار می‌ورزند. این شیوه‌ی نگریستن را کمتر می‌توان در کتاب‌های تألیف‌شده و ترجمه‌شده‌ی مرتبط با جامعه‌شناسی دین در ایران یافت؛ کتابی که به خوبی و با متنی روان، صورت‌بندی حقیقی و دقیقی از نگاه جامعه‌شناختی به مسائل حوزه دین ارائه کرده و به اندوخته‌های ذهنی مخاطبین نظم می‌بخشد. بنابراین؛ در انتخاب این کتاب برای ترجمه از میان تعداد بی‌شمار کتاب‌هایی که در حوزه جامعه‌شناسی دین در غرب نگاشته شده است سه معیار نقش عمده‌تری داشته‌اند: (۱) نبودن شیوه نویسندگان و بسط‌نگری‌شان در تحلیل موضوعات، مسائل و نظریه‌های جامعه‌شناختی درباره دین؛ (۲) رعایت سادگی سبک و شیوه نگارش در بیان مباحث به‌ویژه برای دانشجویان؛ (۳) جامعیت‌نگری در طرح موضوعات و مسائل جدید.

امیدواریم ترجمه این اثر بتواند علاوه بر رفع نیاز از دانشجویان و اساتید حوزه‌های گوناگون علمی مرتبط با دین، گامی بسیار کوچک برای

تسهیل فهم جامعه‌شناسی دین و ارائه‌کننده الگویی برای بررسی و تحلیل مسائل اجتماعی دین در ایران باشد.

در اینجا بر خود وظیفه می‌دانم از استاد فرهیخته‌ام جناب آقای دکتر محدثی که کار مقابله و ویرایش علمی این اثر را برعهده گرفتند و با ایده‌های خلاقانه و نکته‌های آموزنده راه را برای ارائه‌ی ترجمه‌ای عالمانه و روان فراهم کردند، صمیمانه سپاسگزاری کنم. از دوست ارجمندم جناب آقای دکتر کرمی‌پور که با مطالعه متن و ارائه نکات و پیشنهادات ارزنده بر غنای آن افزودند، تشکر می‌نمایم. همچنین از خانم/ینگر فورشت و آقای پل ریستاد نویسندگان کتاب که پی‌گیر ترجمه و چاپ آن بودند و با اصلاح و ارسال پیش‌گفتار جدید بر رشد و بومی‌شدن اندیشه‌های جامعه‌شناختی دین در ایران تأکید کردند، کمال امتنان را دارم.

در پایان لازم می‌دانم از معاونت پژوهش دانشگاه ادیان و مذاهب و مدیر و کارکنان نشر ادیان که صبورانه و با همت و تلاش خود موجبات چاپ و انتشار این کتاب را فراهم آوردند، سپاسگزاری کنم. از خداوند متعال توفیق روزافزون‌شان را در ادامه خدمات علمی و فرهنگی به جامعه‌ی ایران اسلامی آرزو می‌کنم.

مجید جعفریان

تابستان ۱۳۹۳